

bt.no/meninger: Her finner du lederartikler, kronikker, kommentarer og leserdebatt.

900 sider EØS-utredning i pilleform: Brussel bestemmer, Norge adlyder. Er det sånn vi vil ha det?

Innenforlandet Norge

kommentar

sjur.holsen@bt.no
Sjur Holsen er politisk redaktør i BT

DET ER IKKE STORT glødende EU-motstandere og glødende EU-tilhengere kan enes om, men de finner sammen i synet på EØS som «en konstitusjonell katastrofe», for å bruke jusprofessor Eivind Smiths ord.

Nei til EU vil si opp EØS-avtalen og erstatte den med en mer innskrenket handelsavtale. Europabevegelsen vil erstatte den med fullt medlemskap i EU. Begge river seg i håret over det demokratiske underskuddsforetaket EØS, som gjør at Norge tar i mot rettsakt etter rettsakt fra EU, uten reell medbestemmelse.

I GÅR FIKK EØS-kritikerne rikelig med nytt skyts. «Norge er tettere integrert i EU enn nesten noen kan forestille seg», sa utvalgsleder Fredrik Sejersted da han la frem mursteinen av en EØS-utredning for utenriksministeren. Og la til: «Rapporten er tung å bære», noe som visst ikke bare var bokstavelig ment.

Utredningen forteller at Norge har tatt inn tre fjerdedeler av all EU-retten. Det har i nesten samtlige tilfeller skjedd uten større debatt, og nesten alltid med nei-partiene SV og Sps samtykke i Stortinget. Bare i ett fattig spørsmål – EUs postdirektiv – har vi funnet å bruke den famøse vetoretten. Utfallet av den saken kjenner vi ennå ikke.

SAMTIDIG ER NORGE uten representasjon i de europeiske beslutningsprosessene som får direkte betydning for norske borgere. Eller vi er underrepresentert. Eller vi kommer for sent inn, uten tilstrekkelig kunnskap, med for få alliansepartnere.

Arbeidet som norsk diplomat ved EU-delegasjonen i Brussel – en av de ambassadene hvor det virkelig jobbes – er som en evig maraton gjennom endeløse korridorer, hvor dørene til de viktigste rommene alltid viser seg å være låst.

DET STØRSTE demokratiske problemet er at EØS – i likhet med EU selv – er byråkratens paradys. For mens norske politikere ikke har kapasitet eller adgang, lyst eller vilje, tid eller tyngde til å plage Brussel i ett og alt, har

VI SA NEI, NEI, NEI: Det er mye sannhet i at den norske nei-siden vant folkeavstemningen i 1994, men tapte hver dag som har gått siden. «Vi er ikke Annerledeslandet på andre måter enn at vi er veldig rike», slo professor Fredrik Sejersted fast da han la frem EØS-utredningen i går. Kanskje er det sånn vi vil ha det.

ARKIVFOTO: EIRIK BREKKE

det åpnet seg et stort spillerom for det mangehodede norske embetsverket, som daglig fyller opp business class mellom Oslo og Brussel. Byråkratene er i hovedsak mer positive til endringene som kommer fra EU enn politikerne og velgerne.

Uten tydelige politiske signaler – som uteblir fordi status quo i forholdet til EU har vært bærebjelken for alle norske regjeringer siden 1995 – innfører det norske embetsverket EU-retten mest mulig effektivt og lojalt. Byråkratets logikk trer inn for fullt når politikken abdiserer. Og Norge blir i praksis mer og mer medlem av EU.

DET NORSKE DEMOKRATIETS kveldningsdød henger også sammen med at saksfeltene blir stadig mer komplekse. For et par år siden hørte jeg justisråd Fredrik Bøckman Finstad ved den norske EU-delegasjonen i Brussel foredra om Schengensamarbeidet, grensepassering, overvåking, datalagring, politisamarbeid og andre mildest talt viktige områder for norske velgere. Han konkluderte med at det i høyden finnes 10-15 nordmenn med inngående kjennskap til denne betente materien, som knapt sto på kartet den gangen Norge sa nei til EU.

For slik er den moderne poli-

fakta EØS-avtalen

- Avtale som sikrer EFTA-landene Norge, Island og Lichtenstein adgang til EUs indre marked. Fisk og landbruk er ikke omfattet av avtalen.
- Den mest omfattende folkerettslige avtalen Norge har inngått, med store innenriks-politiske virkninger. Avtalen trådte i kraft i 1994.
- I går kom rapporten «Utenfor og innenfor» fra det regjeringsoppnevnte Sejersted-utvalget, som har utredet konsekvensene av snart 20 år med EØS-avtalen for Norge.

tikken, ikke minst på EU-nivå: Flere kan litt om mye, eller mye om noe. Dyp kunnskap om forholdet mellom Norge og EU er konsentrert i hodene til en liten krets med byråkrater og forskere, som står langt fra det «folk flest» som var alle tings målestokk under EU-kampen. Selv velutdannede nordmenn kan nesten ingenting om for eksempel Schengen, slår Sejersted-utvalget fast.

DET GJØR IKKE saken bedre at norsk Europa-politikk er en sump av vasstrukne kompromisser.

Det partiet som inkarnerer lammelsen best er KrF, som i likhet med et flertall av velgerne sier ja til EØS, men nei til EU.

KrF – og seks norske regjeringer på rad – har gjort EØS til vår ildtang mot Europa: Det er det minst ekle av alle ekle onder som den trøblete lille verdensdelen der nede på kontinentet har påført oss.

DET UNDERLIGGENDE PREMISSET for mye av debatten utover kvelden i går var at det demokratiske underskuddet egentlig ikke er til å holde ut; at vi snarest må få gjeninnført folkestyret i Norge. Nå som ja-siden snart kan telles på en middels kuleramme, skulle man kanskje tro at den mer prinsipielle, «kunnskapsbaserte»

Europa-debatten vil få bedre kår. Vi risikerer å bli skuffet. For uansett hva ideologene på ytterkantene av debatten måtte tro eller håpe, er ikke vi nordmenn et spesielt filosofisk anlagt folk. Norsk Europa-politikk har alltid handlet om å få selge varene våre til Europa mest mulig knirkefritt, ikke om Frede Castberg eller Jürgen Habermas eller 1814.

Størst av alt er pragmatismen – og mens det i rapporten fra Sejersted-utvalget slås fast at EØS har store demokratiske mangler, konstateres det også at avtalen i all hovedsak har tjent norske bedrifter, turister, studenter og forskere nyter godt av nesten full deltakelse i EU.

SÅ SKULLE SELVSAGT mulige alternativer til EØS vært inkludert i utredningen, for å hvelve en større himmel over diskusjonene. Og selvsagt skulle vi hatt regjeringer i dette landet som la alle de små spørsmålene til side for det ene store – vår tilknytning til Europa – og ikke omvendt.

Men 911 sider med fakta og riktig gode analyser endrer ikke på følgende: Den konstitusjonelle katastrofen EØS *funker* på et vis.

For Ola Nordmann er det visst godt nok.

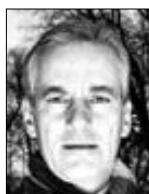
DAGENS AVIS

Norges nei var nei til innflytelse – og ja til alt det andre

POLITISK REDAKTØR
HANNE SKARTVEIT, VG

En frihandelsavtale er et fantom

UTENRIKSMINISTER
JONAS GAHR STØRE, DN

Norske politikere sparer tid ved å outsource norsk lovgivning til EUs 27 medlemsland

KOMMENTATOR
KJETIL WIEDSWANG, DN

FORHOLDET til pårørende og etterlatte er alltid følsomt når vi skriver om alvorlige kriminalsaker. I dagens sak om Lyderhorn-drapet har vi hatt en dialog med de etterlatte om bruken av AMKs lydlogg i avisen. Dette fordi loggen eksponerer dem i en desperat situasjon.

ÅDNE LUNDE, UTGAVESJEF